

2022_Anul AGÂRBICEANU (LII): drumul spre consacrare al preotului!

- efectul moral al câtorva pagini! - primejdia nu e afară din noi ci în noi?

- Pe pământ pace și între oameni bunăvoire!

O familie de academicieni!
publicistul ale cărui scrieri se regăsesc în cele mai multe din „Tribunele” succesive!
ce înseamnă **compoziție, strategie și retorică** într-un articol publicistic?
primejdia nu e afară din noi ...!
acad. Ion I. Agârbiceanu
specialist în fizică atomică
proiectantul primului laser cu gaze (1960-1961)
1907-1971
Cluj - Napoca
Anul Agârbiceanu
Anul tinerilor oțeliți!
Cluj - Napoca
Agârbiceanu Nicolae I.
1908
1991
profesor
sculptor
IN MEMORIAM
Ion Agârbiceanu
PATRIAHUL
LITERATURII
ROMÂNE!
monument - monument istoric (din 2012)
șagunism - tribunism

Cotidianul „Tribuna” a dedicat anul 2022, marelui tribunist Ion Agârbiceanu, seria de 52 de articole nefiind suficientă pentru a prezenta opera și viața celui care a fost și rămâne publicistul ale cărui scrieri se regăsesc în cele mai multe din „Tribunele” succesive. Toți cititorii care au urmărit serialul au putut să descopere localitățile pe care marele nostru scriitor le-a cunoscut și le-a immortalizat, în scrierile sale: **Cenade** (unde s-a născut și a copilărit), **Blaj** și **Budapesta** (unde și-a desăvârșit studiile teologice și în limbi clasice, română și istorie), **Bucium -Șasa** (prima parohie), **Orlat** (a doua parohie și cea mai prolifică pe tărâm literar) și ulterior **Clujul** și **Sibiul**. Plecând din Orlat, Ion Agârbiceanu a renunțat la planul de emigrare în America (zădărnicit de izbucnirea revoluției din Rusia) și s-a alăturat corpului de voluntari ardeleni și bucovineni de la Hârlău. Ca preot militar a publicat în *Gazeta ostașului*, *Vestea nouă* (Roman), *Neamul românesc*, *România*. După Marea Unire de la 1918, a fost ales membru corespondent al Academiei Române (1919), revenind pentru scurt timp în parohia de la Orlat.

Din 1919 se stabilește la Cluj, continuând activitatea literară și publicistică, ca director al cotidianului *Patria* (1919 -1927).

Între 1930 -1940, a fost protopop unit al parohiei centrale din Cluj, de unde s-a refugiat la Sibiu (1940-1945). Conform propriilor mărturisiri, anii petrecuți la Sibiu au fost cea mai productivă

epocă din activitatea sa literară. În 1947, se reîntoarce la Cluj, unde își continuă activitatea publicistică la *Tribuna, Steaua, Luceafărul*, ș.a. În 1954 i se decernează „**Ordinul Muncii**”, pentru „**merite deosebite în domeniul creației literare**”. La sărbătorirea vârstei de **80 de ani** i se conferă „**Steaua R.P.R.**”, cl. I. **În 28 mai 1963 se stinge din viață la Cluj, mormântul lui fiind monument istoric (din 2012).**

Toți cei interesați pot afla drumul spre consacrare al unui preot greco-catolic din lucrarea „*Biserica greco-catolică din Transilvania. Cler și enoriași (1697-1782)*”; autorul Greta Monica Miron prezintă o perspectivă istoriografică, contrareforma și românii, dar și profilul instituțional al bisericii greco-catolice, accesul la consacrare a unui preot fiind descris în toate etapele: hirotonirea, formația, preotul și comunitatea, modelul știrbit, derută identitară: „**vera uniti**” - preoții între greco-catolicism și ortodoxie. Aici am regăsit și profilul ideal al preotului - în viziunea ierarhilor Bisericii unite -, după acest model fiind educat și Ion Agârbiceanu în școlile Blajului. Statutul în cadrul comunității era caracterizat prin: «**Sobrietatea ținutei**, conferită de haina lungă neagră și potcapiu, **comportamentul social** adecvat, exprimat prin calm („nemânioși”, „nesfadnici”), **ospitalitatea** („iubitori de streini”), **cumpătarea** („înfrânați”, „nebețivi”, „nu iuți”), **corectitudinea** („drepti”) și **modestia** („nu semeți”), **comportamentul moral impecabil** („bărbați curați”, „fără prihană”, „nu pohtitori de agonisiri spurcate”) aveau să facă din preot un model pentru enoriași». Anii pe care Ion Agârbiceanu i-a petrecut în Orlat (în Mărginimea Sibiului) și în Sibiu, vom avea ocazia să-i mai evocăm, Consiliul Local și Primăria Comunei Orlat propunând organizarea unei expoziții „**Pe urmele lui Ion Agârbiceanu**”, în luna ianuarie 2023. Mulțumim conducerii primăriei și școlii gimnaziale Orlat, preotului paroh ortodox Lucian Chițu și preotului paroh greco-catolic Ioan Canciu pentru sprijinul necondiționat în accesul la arhivele existente, toți pașii din Orlat fiind ghidați atât de scrierile marelui scriitor tribunist, cât și de monografia regretatului col. Ioan Părean (1 ianuarie 1955-13 ianuarie 2021), editor sibian de prestigiu și istoric respectat la nivel național. Știați că primul fiu - **academicianul fizician Ion I. Agârbiceanu** (1907-1971) și al doilea - **profesorul și sculptorul Nicolae Agârbiceanu** (1908-1991) au urmat studiile primare la Orlat? Știați că o sibiancă, învățătoarea pensionară Elena Tarcea (n.1950, Cenade) este printre puținii urmași cunoscuți ai marelui scriitor, domnia sa fiind soția sălișteanului Nicolae Tarcea (n.1946), fost primar al Avrigului (1980-1986)?

Profesorul, istoricul și criticul literar Ilie Guțan scria la loc de mare cinste, pe coperta lucrării „**Octavian Goga - scriitorul asaltat de politician**” (2017): «**Cine dorește să învețe ce înseamnă compoziție, strategie și retorică într-un articol publicistic, cine vrea să deprindă arta polemicii de idei, regia și logica unei campanii de presă, cine nu știe ce înseamnă fervoare și densitate ideatică într-un text gazetăresc să-l citească pe Goga**». O întâmplare memorabilă povestește istoricul literar Ion Dodu Bălan în lucrarea „**Octavian Goga**”: «Goga se înrolase, la 28 august 1916, în regimentul 80 infanterie din București, împreună cu fratele său, romancierul Eugen Goga. Îmbracă uniforma de simplu soldat și pleacă pe frontul din Dobrogea. În timpul retragerii din Moldova vrea din nou să apuce arma. Cunoscuții povestesc, însă, că generalul Prezan îi schimbă hotărârea, mobilizându-l la biroul de propagandă pentru armată. Goga s-ar fi împotrivit - zic mărturisirile orale - dar argumentul generalului a fost destul de puternic. -Domnule Goga - i-ar fi spus generalul - Marele Cartier, ca orice astfel de comandament, stabilește un birou de propagandă pentru armată. **Am făcut o socoteală simplă: transformat în efect militar, efectul moral al câtorva pagini scrise de dumneata echivalează cel**

puțin cu două divizii. Nu sunt dispus să distrug două divizii, ca să-ți fiu dumitale pe plac. Deci veți rămâne la dispoziția noastră. Dacă nu de voie, va fi de nevoie. Căci am să dau ordin ca soldatul Goga să fie adus la cartier. (...)). Și preotul Ion Agârbiceanu a scris „**PAGINI DE EPOPEE - O lacrimă fierbinte. CUVINTE CĂTRE OASTEȚA ȚĂRII** - adresându-se tinerilor români care luptau pentru libertatea țării: „*tu știi că în inima ta s-a adunat toată puterea neamului, tu știi că viitorul din tine se naște!*”. Același scriitor și preot unit scria „**Căile fericirii**” - tâlc de I. Agârbiceanu - (1930), definind „*creștinul făcător de pace*” și propovăduind: „**Fericiți sunt făcătorii de pace, căci aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema**” - „**Pe pământ pace și între oameni bunăvoire!**”

La final de an, reproducem selectiv un pasaj din cuvântarea istoricului Nicolae Iorga (din 4 octombrie 1909), ținută cu prilejul comemorării mitropolitului Andrei Șaguna - cel care a inspirat pe marii tribuniști români: «D-lor, **un om poate înlocui un popor; el (Șaguna) a dovedit-o. A venit însă vremea ca și un popor să înlocuiască un om. Omul acela nu mai e; datoria și-a făcut-o, și cu cugetul liniștit a închis ochii săi;** în țărîna care ne va acoperi pe noi toți s'a coborît trupul lui obosit; deasupra mormântului său nu mai flutură decât fumul curat de tămâie al pietății noastre. (...) Și dacă nu se vor împărtăși cei mari, să se împărtășească cei mici, să se împărtășească acest neam întreg până la ultimul preot de sat, până la cel din urmă țăran care din predica lui trebuie să culeagă elementele trebuitoare pentru a purta lupta națională fără de care oricine e un trădător. Și când această conștiință a marelui Șaguna va cugeta din nou prin mii de minți, va vorbi din nou prin mii de glasuri și va putea chema spre apărare mii de mâni hotărâte la luptă, atunci orice atacuri vor fi zadarnice. Căci **primejdia nu e afară din noi ci în noi, și, dacă noi ne simțim slabi față de dușmanii noștri,** aceasta înseamnă că sufletul de atac al dușmanilor noștri e mai puternic decât sufletul nostru de apărare» (**Luceafărul** nr. 23, din 1909). Vom continua să prezentăm rolul marilor tribuniști - **în epoca făuririi Marii Uniri** -, multe scrieri ale lui Octavian Goga, Ion Agârbiceanu, Ioan Lupaș și Onisifor Ghibu nefiind prezentate marelui public. În pregătirea mării sărbători a 140 de ani de la fondarea cotidianului (1884 -2024), invităm toți cititorii să lectureze cotidianul „**Tribuna**”, **anul 2023 fiind dedicat publicistului tribunist Aurel C. Popovici** (1863 -1917).

Marius HALMAGHI

Sursa online:

The screenshot shows the Tribuna website interface. At the top, there is a navigation menu with categories: Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main header features the Tribuna logo and the slogan "Dintotdeauna pentru totdeauna!". The article preview includes the title "2022-Anul Agârbiceanu (LII): drumul spre consacrare al preotului! - efectul moral al câtorva pagini! - primejdia nu e afară din noi ci în noi? - Pe pământ pace și între oameni bunăvoire!", the author's name "Marius HALMAGHI", the date "27.12.2022 00:11", and statistics "1072 vizualizari" and "0 comentarii". A small image of a person's face with a lemon slice over their eye is visible on the right side of the article preview.

În: Tribuna, 27 decembrie 2022